

Nyhetsbrev nr 5-2022

Växtnoden är ett projekt knutet till Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien, KSLA.

Växtnodens nyhetsbrev oktober 2022

Kära läsare,

Vi har en ny regering i Sverige. Jordbruks-, livsmedels- och forskningsfrågorna verkade (tråkigt nog?) inte höra till de viktigaste frågorna för politikerna innan valet, med det finns ändå en del information att hämta på nätet om vad partierna tycker, till exempel i [Livsmedelsföretagens undersökning före valet](#) som visar att det finns stor politisk enighet om att den nationella livsmedelsstrategin behöver uppdateras med ökat fokus på krisberedskap och försörjningsförmåga. För oss som tänker mycket på livsmedelsförsörjningen, och vet hur viktig växtförädlingen är för en hållbar och konkurrenskraftig odling, känns det förstas viktigt att politikerna också är/blir medvetna om potentialen som finns i de moderna effektiva växtförädlingsteknikerna. Vi hoppas att det här nyhetsbrevet kan bidra till den medvetenheten.

Kom ihåg att det finns [en databas](#) på nätet, där nätverket EU-SAGE samlar information om olika genomredigerade grödor. Det handlar om grödor som redan finns, eller som är under utveckling. Varning: det är lätt hänt att man blir fast på sidan, där man kan jämföra olika kategorier av egenskaper, tekniker, grödor och länder där forskningen sker.

Om du vill veta mer om människors syn på livsmedel generellt, kan vi tipsa om att [EFSA har publicerat en ny "Eurobarometer" om livsmedelssäkerhet i EU](#) (liknande barometerundersökningar gjordes 2010 och 2019). En intressant detalj i rapporten: bara 29 procent av de 29 509 som svarade på frågorna hade hört talas om användningen av ny bioteknik i livsmedelsproduktionen, till exempel genomredigering. Det kan jämföras med att 70 procent var medvetna om tillsatser av färg, konserveringsmedel och smaksättare, och 65 procent var medvetna om rester av pesticider i livsmedel.

Genteknik och politik i världen

[På sin hemsida](#) rapporterar Europeiska kommissionen om åsikterna de fått in angående en ny lagstiftning för växter som produceras med vissa nya genomiska metoder. Det finns en sammanfattande rapport att ladda ner, men också ett Exceldokument med alla svar. Kommissionen fick in 2300 giltiga bidrag under samrådsperioden 29 april – 22 juli, 2022. I korthet: Fyra av fem svar uttryckte att den nuvarande lagsstiftningen inte är adekvat. 61 procent vill se ett nytt sätt att riskvärdera växterna (34 procent anser att riskvärderingen ska anpassas till växters egenskaper och riskprofil och 27 procent tycker inte att det behövs någon riskvärdering om växterna hade kunnat utvecklas genom konventionell växtförädling eller klassiska mutationsmetoder).

Euroseeds, en branschorganisation för växtförädlings- och utsädesindustrin i Europa, [tolkar resultatet av kommissionens samråd](#) som att medborgarna i EU vill ha en förändring i regleringen av nya genomiska tekniker.

Europeiska kommissionens rapport "Legislation for plants produced by certain new genomic techniques – Public Consultation Factual Summary Report" visar att det finns önskemål om en förändrad lagstiftning kring växter som framställts genom viss ny genomteknik. Foto: Pixabay.

Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA) har föreslagit sex kriterier för att bedöma risker med växter utvecklade med riktad mutagenes, cisgenes och intragenes (metoder som ger förändringar i växters genom som även skulle kunna uppstå utan genteknik). Kriterierna finns att läsa om i [en rapport publicerad 20 oktober i EFSA Journal](#). Enligt förslaget ska grödor utvärderas från fall till fall. Europeiska kommissionen gav EFSA i uppdrag att utveckla kriterierna. Nu har olika myndigheter och organisationer möjlighet att reagera på EFSA:s förslag. Begrepp som "exact copy", "history of safe usage" och "familiarity" kan behöva definieras bättre för att kriterierna ska bli användbara och bidra till en välbalanserad lagstiftning för nya sorter av grödor utvecklade med nya växtförädlingsmetoder.

The Greens/EFA i Europaparlamentet presenterar [en studie på sin hemsida](#), i vilken de ser kritiskt på olika organisationer som "lobbar" för att vissa nya växtförädlingstekniker ska undantas från EU:s GMO-lagstiftning. De menar att växtförädlings- och utsädesindustrin och flera organisationer av forskare har intressen i den kommersiella användningen av GM-tekniken i jordbruket. En av de utpekade organisationerna, Euroseeds, har skrivit [ett svar till the Greens/EFA](#), på sin hemsida. De menar att de grönas rapport är ett försök att misskreditera den breda vetenskapliga konsensus som finns kring nya genomiska tekniker.

I Frankrike uppmanar organisationen [Association Française des Biotechnologies Végétales](#), forskare i Europa att mobilisera utvecklingen av sorter av grödor anpassade till ett förändrat klimat. I ett upprop 11 oktober skriver de att nya växtförädlingsmetoder, inklusive genomredigering, kommer att behövas för att klimatanpassningen ska lyckas och för att säkra matproduktionen. [Läs mer här](#).

På en debattsida i [The Hill](#) beskriver Bill Wirtz situationen som uppstått i och med tronskiftet i Storbritannien. Kung Charles III har sedan länge uttryckt ett starkt motstånd mot genetiskt modifierade grödor och det konventionella jordbruket. Det står i kontrast till Storbritanniens planer på att göra det möjligt att odla vissa genomredigerade grödor i England efter Brexit. [Läs mer om kunglighetens syn på bioteknik](#) (och problemet med att kändisar uttalar sig om viktiga saker på ett ovetenskapligt sätt) i en artikel av biologen Jonathan Harrington.

Journalisten Joseph Maina sammanfattar den politiska utvecklingen kring GMO i Kenya, i en [artikel publicerad av Alliance for Science](#). ”Kenya har godkänt genetiskt modifierade organismer och brutit sig fri från ett tio år långt förbud mot tekniken, ett steg som kan medföra stor förändring för evidensbaserade lösningar för jordbruksproduktion, genom kontinentens ledarskap. Nu kan landets bönder inse fördelarna med en teknik som experter tror kommer att öka växtodlingen kraftfullt och öka försörjningen för tusentals människor i värdekedjan”, skriver Joseph Maina (fast på engelska) och jämför händelseutvecklingen med en liknande utveckling i Senegal. [Läs mer om den politiska utvecklingen i Kenya, på nyhetssajten Citizen Digital](#).

Kenya har de senaste tio åren tvivlat på att genetiskt modifierade grödor är säkra. Man litade bland annat på falska rykten om att genetiskt modifierad majs orsakar tumörer hos råttor. Majsen på bilden har inget med försöket att göra. Foto: Lisa Beste.

ISAAA, the Philippine Agriculture and Fisheries Biotechnology Program och the Southeast Asian Regional Center for Graduate Study and Research and Agriculture (SEARCA) har publicerat [en policy brief](#) om Filippinernas uppdaterade riktlinjer för regelverket kring genetiskt modifierade grödor. Den beskriver vilket ansvar olika myndigheter i landet har för regelverket. Enligt skriften är det nödvändigt att ha regler som tillåter att miljövänliga och hälsosamma produkter, utvecklade med bioteknik, kan nå marknaden relativt snabbt.

Vill du få en kortfattad genomgång av hur olika länder i Sydostasien jobbat/jobbar med riktlinjer för gensaxen? Då ska du läsa [ett blogginlägg på ISAAA:s webb](#) där vetenskapsskribenten Kristine Grace N. Tome sammanfattar läget i Australien, Japan, Indien, Filipinerna, Singapore, Malaysia, Thailand, Indonesien, Vietnam, Taiwan och Sydkorea. Hon ger ett referat från diskussionen på en workshop om genomredigering som ISAAA med flera organisationer anordnade i Malaysia nyligen. Diskussionen handlade bland annat om idén att harmonisera delar av regleringen av genomredigering i de olika länderna, så att man till exempel har samma definitioner, krav på datauppgifter och tekniker för att utvärdera grödor.

I den vetenskapliga tidskriften *Frontiers in Bioengineering and Biotechnology* [sammanfattar några forskare nuläget i olika länder](#), vad gäller regleringen av nya växtförädlingstekniker. De har tittat på vad länder i olika geografiska områden världen runt ser som möjligheter och utmaningar med de nya teknikerna. De poängterar vikten av att allmänheten accepterar de nya produkterna, och uppmanar livsmedelsnäringen att kommunicera mer med folket, *innan* de nya produkterna kommer ut på marknaden.

I [en skrivelse från PG Economics Limited](#) i Storbritannien, varnar den ekonomiska rådgivaren Graham Brookes (bland annat expert på GMOAnswers.com) för att obligatorisk märkning av genetiskt modifierade livsmedelsprodukter resulterar i minskade valmöjligheter (trots att ett av argumenten för märkning är att underlätta konsumenters valmöjligheter), ökade kostnader för producenter och högre priser för konsumenter.

Tips!

På onsdag 26 oktober, är det dags för seminariet som KSLA organiserar för och med [årets Bertebospristagare](#), professor Rodomiro Ortiz Ríos. Han har ”med användning av nya molekylära vetenskapliga metoder varit drivande i förädling av grödor av stor betydelse för livsmedelsförsörjningen i Amerika, Afrika och Europa”. [Läs mer om seminariet och hur man anmäler sig till det här.](#)

Onsdag 23 november, klockan 09:00–17:00, håller Kungl. Fysiografiska Sällskapet i Lund (KFS) ett symposium kring framtidens matförsörjning, inriktat på genetik, växtförädling och jordbrukets utveckling: ”Vad vi kan – och inte kan!”. Växtnoden, KSLA, KVA och IVA är också med och genomför symposiet som är en del i firandet av att KFS fyller 250 år. [Se mer information och program, och anmäl dig till symposiet här.](#)

Onsdag 16 november, klockan 10:00–14:30 anordnar KSLA och Växtnoden ett hybridseminarium, ”Rätt med rätt till sorter?”, om vilka rättigheter och skyldigheter som följer med immaterialrätten för innovatörer inom växtförädlingsområdet, och vad den innebär för odlaren.

Inom ramen för Växtnoden har Martin Ekvad gjort en genomlysning av immaterialrätt – patent och växtförädlarrätt, med visst fokus på nya gentekniker. Resultatet redovisas i en rapport som kommer att presenteras på hybridseminariet. Martin Ekvad var tidigare [ordförande för den Europeiska Gemenskapens växtsortsmyndighet](#), CPVO.

Vilka etiska och moraliska frågor finns att hantera? Är immaterialrätten inom området ett hinder för utvecklingen eller en nödvändig möjliggörare? Hur kommer patent och växtförädlarrätt att utvecklas i framtiden? Det är frågor vi vill belysa. [Läs mer och anmäl dig till seminariet här](#). Det går att delta på plats hos KSLA i Stockholm, eller online.

Hej Per Sandin!

Du ska vara med på seminariet "Rätt med rätt till sorter" på KSLA 16 november...

– Ja, jag ska kommentera Martin Ekvads rapport ur ett etiskt perspektiv. Många etiskt känsliga frågor kring bioteknologi i jordbruk har handlat om rättighetsfrågor, till exempel kring patent. Jag hoppas kunna bidra med några insikter från min roll som etiker och filosof.

Har du funderat på de frågorna tidigare?

– Jo, jag ingick i forskningsprogrammet Mistra Biotech som handlade om grön bioteknologi. Frågorna dyker också ofta upp när jag möter studenter. Jag sitter även som ersättare i Gentekniknämnden.

Vad jobbar du med i övrigt?

– För tillfället sysslar jag med forskningsetik i medborgarforskning – just forskningsetik är även något jag undervisar mycket om.

Docent Per Sandin är lektor i bioetik och miljöetik vid Sveriges lantbruksuniversitet. 16 november medverkar han vid KSLA:s seminarium om immaterialrätt.

Du får det här nyhetsbrevet eftersom du anmält intresse för nyheter om den nya gentekniken i växtförädlingen. I några fall har vi antagit att du förmodligen är intresserad av den här unika informationen. Om du känner till någon annan som också är intresserad av sådan information, hör av dig till akademien@ksla.se. Om du inte vill ha det här nyhetsbrevet, skicka bara ett mejl så tar vi omedelbart bort dig från mejllistan. Samma adress: akademien@ksla.se.